

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk Miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Odense Fjord
Natura 2000-område nr. 110
Habitatområde H94

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Fyn

Forsidefoto:

Græssende heste på strandeng ved Stige Ø med Lindø industripark i baggrunden

Foto: Erik Vinther

ISBN: 978-87-7564-813-9

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	6
1.2.2 Andre relevante planer	7
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	11
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	11
1.4.2 Befolkningen	12
1.4.3 Menneskets sundhed	12
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	13
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	13
1.4.6 Landskab.....	13
1.4.7 Arter	14
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	14
1.5 Eksisterende miljøproblemer	14
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	15
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	16
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	16
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	21
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	21
1.10 Overvågning	22

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 110, Odense Fjord er udpeget som habitatområde H94 Odense Fjord og fuglebeskyttelsesområde nr. 75 Odense Fjord. Natura 2000-området ligger på Nordfyn og omfatter Odense Fjord samt arealer omkring fjorden.

Flere fugle er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N110. Det gælder ynglefuglene: Havørn, rørhøg, klyde, splitterne, havterne, fjordterne og rørdrum, samt trækfuglene: Knopsvane, sangsvane, blishøne og hjejle. Det er arter, der overvintrer uden for landets grænser, eller bevæger sig over store afstande.

I Natura 2000-planen beskrives, at der er behov for at sikre sammenhæng mellem de lysåbne naturtyper, og at sikre en hensigtsmæssig drift/pleje af dem. Der beskrives også behov for en indsats for at sikre Natura 2000-området en god vandkvalitet med veludviklet bundvegetation og bundfauna, sådan at vandområderne og de mange øer og holme bliver til gode levesteder med fourageringsmuligheder for de trækkende vandfugle, og at Natura 2000-området fortsat kan være et godt levested for ynglefuglene. Tilstanden af levestederne for havterne og klyde forbedres, således at 75% af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet, hvilket også vil være til gavn for fjordterne og splitterne. Desuden reviderer Miljøstyrelsen bestemmelserne for vildtreservatet Odense Fjord.

Natura 2000-planen bidrager til at sikre eller genoprette levesteder for de nævnte fuglearter, og det vurderes derfor, at den vil have effekt ud over landets grænser.

Ellers vurderes Natura 2000-planens indsatser udelukkende at påvirke lokalt. Det kan eksempelvis være eventuel regulering af fiskeri, sikring af pleje/drift af lysåbne naturtyper, eller sikring af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi.

Såfremt der vurderes behov for at fastsætte eventuel regulering af fiskeri skal denne regulering udformes som enten en national lovgivning og/eller en international regulering. Hvis der er tale om international regulering, skal denne forhandles i en regional EU-proces med berørte medlemslande i overensstemmelse med bestemmelserne i EU's fælles fiskeripolitik

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur,

fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for Natura 2000-område nr. 110, Odense fjord beskriver overordnet set et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget. Derudover vil en evt. indførelse af fiskeriregulering have en positiv effekt på både marine naturtyper samt arter, som benytter området. Såfremt der vurderes behov for eventuel regulering af fiskeri, skal denne regulering udformes som enten en national lovgivning og/eller en international regulering. Hvis der er tale om international regulering, skal denne forhandles i en regional EU-proces.

En realisering af indsatsprogrammet sikrer synergi til evt. indsatser for øvrige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget og forventes ligeledes at have gavnlig effekt på andre arter, som anvender området.

Der beskrives ligeledes en indsats for at skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne for eksempel ved at skabe en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser, samt ved eventuel udlægning af urørt skov.

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for området, på længere sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover forventes det, at de planlagte indsatser har en positiv effekt for den øvrige natur og arter, der findes i området, og planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplementere og understøtte de eksisterende fredninger og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.

Natura 2000-planen bidrager til at skabe flere muligheder for naturoplevelser for befolkningen i området. Desuden vil Natura 2000-planen potentielt bidrage positivt til menneskers sundhed ved genskabelse af økosystemydelse, medvirke til binding af CO₂ samt medvirke til en øget landskabelig værdi i området.

Mål for forbedring af vandkvaliteten, fx i form af reducere af kvælstof og miljøfremmede stoffer, sikres gennem vandområdeplanlægningen, men forventes ligeledes at gavne dyr og planter tilknyttet området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

Målet er, at områdets hav-, kyst- og lysåbne natur sikres og udgør et stort, sammenhængende naturområde med dynamisk kystudvikling og hydrologiske og naturmæssige sammenhænge mellem havet og kysten, og med udbredte levesteder for fuglene.

De marine naturtyper, som alle har stærkt ugunstig bevaringsstatus eller særlig forekomst i Danmark, sikres en veludviklet bundvegetation og fauna. Vandområderne bliver gode levesteder med rige fourageringsmuligheder for de trækkende vandfugle knopsvane, sangsvane, blishøne og hjejle, samt for ynglende fugle som for eksempel havterne. Ynglefuglene har uforstyrrede levesteder på strandenge, øer og holme.

Enebærodde bliver ét stort sammenhængende naturområde, der på de højtliggende arealer består af en mosaik af tør hede (4030), enebærkrat (5130) og kalkoverdrev (6210) og på de lavtliggende arealer af våd hede (4010), søer, flerårige strandvolde (1220) og strandenge (1330). Fjordmarken bliver ét sammenhængende naturområde bestående af en mosaik af rigkær (7230), enge, strandenge (1330) og søer.

De lysåbne naturtyper samt skovnaturtypernes arealer sikres. Områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus sikres og søges udvidet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt. Tilsvarende sikres naturtyper, der særligt forekommer i Danmark eller biogeografisk store forekomster i området, og der skabes så vidt muligt sammenhæng mellem forekomsterne. Arealet af strandeng (1330), våd hede (4010), tør hede (4030), enebærkrat (5130) og rigkær (7230) øges, og specielt hedetyperne og rigkær prioriteres højt.

I området ses stedvist en opvækst af træer og buske i de lysåbne naturtyper. I nogle tilfælde vil disse kunne udvikle sig til skovnaturtyper, men det prioriteres højere at sikre områdets areal og tilstand af de lysåbne naturtyper. Det prioriteres, at tør hede (4030), der ligger i mosaik med enekrat (5130), holdes lysåbent. Det skal dog sikres, at enekrattet opretholdes.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne. Derudover sikres god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

Natura 2000-område N110 er beliggende i vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Området ligger desuden i Havstrategidirektivets marin baltiske region. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af Danmarks Havstrategi og af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af nationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af nationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Under halvdelen af de egentlige strandenge (1330) er i god-høj naturtilstand, mens den øvrige del er i moderat-ringe naturtilstand primært pga. tilgroning og afvanding. Enårig strandengsvegetation (1310) er i god naturtilstand grundet afgræsning og naturlig dynamik.

Strandvold med flerårig vegetation (1220) er langt overvejende i god naturtilstand grundet forekomst af positive strukturer og et stort antal arter tilknyttet typen.

Enektrat (5130) samt våd og tør hede (4010 og 4030) er langt overvejende i moderat naturtilstand især grundet tilgroning på trods af græsning på lokaliteten.

Kalkoverdrev (6210) er i moderat-ringe naturtilstand primært pga. tilgroning.

Tidvis våd eng (6410) er overvejende i god naturtilstand, mens den øvrige del er i ringe naturtilstand primært pga. tilgroning og afvanding.

Omkring halvdelen af rigkær (7230) er i høj naturtilstand, mens den øvrige andel er i ringe naturtilstand primært pga. tilgroning og afvanding.

Hele arealet med kildevæld (7220) har en god naturtilstand primært pga. arealerne er i drift med et højt arts- og strukturindeks. Kildevældene er ikke væsentligt truet af hverken tilgroning, afvanding eller invasive arter, men andelen med høj græs/urtevegetation er lidt for høj trods pleje på arealerne.

Kystklint (1230) er overvejende i moderat naturtilstand primært pga. invasive arter.

Urtebræmme (6430) har ikke noget tilstandsvurderingssystem.

I Natura 2000-området er kortlagt skovnaturtypen ege-blandskov (9160).

På hele arealet med ege-blandskov (9160) er antallet af store træer >10 træer/ha. Mængden af stående og liggende dødt ved er generelt høj med >10 træer/ha i områdets arealer med ege-blandskov (9160).

I Natura 2000-området er der kortlagt 4 småsøer med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150). De er tilstandsberegnet med hhv. 1 i god naturtilstand og 3 i moderat naturtilstand - primært på grund af næringsberigelse og skygning. Der er desuden kortlagt 14 laguner/strandsøer i området som er beliggende i strandengsområder ved bl.a. Fjordmarken, Enebærodde og Seden Strand. Disse søer mangler tilstandsberegning.

I dette område findes der 7 km vandløb, som er omfattet af vandområdeplanen for Jylland og Fyn. Habitatnaturtypen "Vandløb med vandplanter" (3260) er registreret på i alt 3 km i Odense Å, Søndre Landkanal og Vejrup Å.

Der er kortlagt to marine naturtyper i habitatområdet. Vadeflader (1140) udgør 32 ha, og bugter og vige (1160) udgør størstedelen med 4.157 ha. Rev (1170) vurderes desuden at forekomme sparsomt i området ved den yderste del af fjorden nær Gabet og ved Roholm. På lavt vand er der blandt andet ved Roholm registreret banker af blåmuslinger. I yderfjorden på vanddybden 4-5 m er der ligeledes registreret biogene rev, som dog ikke er verificeret. På den siltede bund i naturtypen *Bugter og vige findes* spredte skaller og epifaunadækningen er lav og består af strandsnegle, dværgkonk, sønellike, søstjerner, hestemusling/blåmuslinger, rejer, hydroider, kutlinger og ulk. Der er en sparsom algedækning af fastsiddende klørtang, en del løst drivende makroalger og bundfældede kiselalger. Ind imellem findes partier, som hovedsageligt består af mindre sten med få større sten. Her er den generelle samlede dækningsgrad af makroalger 10-20 % og består af savtang, strengetang, blodrød ribbeblad og gaffeltang. Området er påvirket af eutrofiering.

Skæv vindelsnegl er i den seneste overvågningsperiode i NOVANA-programmet 2017-2021 fundet med flere individer ved Fjordmarken bl.a. i afgræssede rigkær (7230). Arten er tidligere fundet i området i forbindelse med NOVANA-overvågningen omend i mindre antal. Arten vurderes at være stabil i området med en talrig bestand ved Fjordmarken. Der vurderes ikke at være aktuelle trusler mod artens forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering er skæv vindelsnegl i den seneste NOVANA-periode fra 2012-2017 fragmenteret udbredt i den kontinentale region, hvor de typisk er karakteriseret ved relativt ringe bestandstætheder. Sammenlignet med overvågningen i 2005-2007 er skæv vindelsnegl i perioden 2012-2014 samlet set fundet på flere lokaliteter og i flere UTM-kvadrater. Forklaringen på dette repræsenterer sandsynligvis i en vis grad hidtil oversete forekomster.

Indenfor Natura 2000-område N110, er der kortlagt i alt 36 levesteder for ynglefugle: To for rørhøg, 6 for klyde og 28 for fjord-, split- og havterne. 12 levesteder er i god tilstand, primært fordi de ligger isoleret og beskyttet mod forstyrrelser og prædation. 21 levesteder har moderat tilstand,

først og fremmest fordi der er tilgroning. Tre levesteder har ringe tilstand, primært fordi der er tilgroning og/eller forstyrrelser.

Rørdrum har endnu ikke været overvåget i NOVANA-programmet i fuglebeskyttelsesområdet. Havørn har forsøgt at yngle på øen Leammer i Odense Fjord i 2012, 2013 og 2014. Havørn er ikke registreret som ynglefugl i forbindelse med NOVANA-overvågningen i 2017, 2018 og 2019. Havørn fouragerer og raster konstant i fuglebeskyttelsesområdet. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er ynglebestanden af havørn stigende i overvågningsperioden 2004-2019.

På udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N110 findes trækfuglene knopsvane, sangsvane, blichøne og hjejle. Antallet af fouragerende og rastende knopsvaner i fuglebeskyttelsesområdet er fluktuerende, men stabilt. DCE Aarhus Universitet vurderer, at bestanden af knopsvaner i Danmark er stabil, og at en faldende tendens skyldes, at et større antal knopsvaner overvintrer længere mod øst i Østersøen.

Antallet af fouragerende og rastende sangsvaner i fuglebeskyttelsesområdet er fluktuerende og måske med en faldende tendens. Jævnfør DCE's NOVANA-afrapportering for fugle, har den danske bestand af sangsvaner været jævnt stigende siden 1984. I den periode er bestandens størrelse opgjort næsten årligt.

Antallet af fouragerende og rastende blichøns i fuglebeskyttelsesområdet er fluktuerende, men stabilt. DCE Aarhus Universitet vurderer, at bestanden af blichøns i Danmark er stabil eller i svag tilbagegang, på trods af at der ikke har været hårde vintre de senere år, der kan forklare udviklingen.

Antallet af fouragerende og rastende hjejler i fuglebeskyttelsesområdet er fluktuerende og måske med en faldende tendens. DCE Aarhus Universitet vurderer, at bestandsudviklingen af hjejler i Danmark er usikker.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand og den hensigtsmæssige drift på en stor andel af naturarealerne ikke fastholdes. Der er ligeledes risiko for, at naturtilstanden ikke vil blive forbedret i de lysåbne naturtyper, hvor naturtilstanden er moderat eller ringe, og hvor der er behov for indsats mod invasive arter, opvækst af vedplanter og høje urter eller en indsats i forhold til at sikre en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi. Det gælder for store dele af strandenge (1330), enekrat (5130), våd og tør hede (4010 og 4030), overdrevarsarealer (6210) og mosetyper rigkær (7230) samt dele af strandvolde og kystklinger (1220 og 1230) og tidvis våd eng (6410).

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der generelt risiko for, at velegnede levesteder for områdets yngle- og trækfugle ikke sikres; men går tilbage på nationalt eller internationalt niveau. Der er risiko for, at tilstanden af en del af levestederne for ynglefuglene, blandt andet havterne, splitterne og fjordterne forringes på grund af tilgroning og/eller forstyrrelser. Der er også risiko for, at de biologiske forhold omkring småsøerne forandres som følge af, at eksisterende lysåbne søer kan gro til ved manglende plejetiltag.

Manglende realisering af indsatser som urørt skov og skovnaturtypebevarende drift og pleje kan yderligere betyde, at flere strukturer, der understøtter biodiversitet i skov, så som flere store træer og mere dødt ved, ikke sikres eller skabes til gavn for skovnaturtyper og arter tilknyttet skov. Natura 2000-planen indeholder en indsats om opdatering af vejledninger f.eks. vedrørende klapning i Natura 2000-områder, hvilket forventes at have en bred positiv afledt effekt på dyre- og planteliv, samt havbunden i og omkring Natura 2000-området. Planen indeholder desuden en

indsats om regulering af fiskeri, som forventes at gavne den biologiske mangfoldighed i de marine områder herunder rev (1170), vadeblader (1140) samt bugter og vige (1160). Såfremt planen ikke realiseres, forventes disse effekter at udeblive.

Hvis ikke planen gennemføres vil effekten af revideringen af vildtreservatbestemmelserne udeblive, hvilket kan have betydning for beskyttelse af fuglene.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer. Dette kan for befolkningen betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet, samt at de rekreative aktiviteter, som f.eks. motion kan blive mindre attraktive, og dermed udebliver den positive effekt på befolkningens sundhed.

Hvis ikke planens indsats om pleje af de lysåbne arealer gennemføres, kan områdets kulturminde være truet af tilgroning.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen bidrager, ud over sikring af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, generelt til at sikre de øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området, idet Natura 2000-planerne generelt medvirker til at etablere gunstige forhold for naturen. Hermed bidrager Natura 2000-planerne også til at opnå biodiversitetskonventionens mål om at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares, ligesom planen bidrager til at sikre levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser. Planens indsats om at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, bidrager til at sikre en hensigtsmæssig naturtilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget og for øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området. Planens indsats om udarbejdelse af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter bidrager positivt i forhold til forvaltning af arterne.

Tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter samt kunstig afvanding forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencestærke arter. Desuden kan tilgroning medføre forringelse af levestederne for områdets ynglefugle. Planens indsatser om pleje og sikring af en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi vil modvirke denne udvikling og vil desuden medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, får forbedrede forhold. Planens indsats om pleje af hede bidrager til opretholdelse af naturtypen i området. Udlægning af urørt skov vil kunne skabe større variation i skovene med f.eks. flere skovlysninger og mere dødt ved og dermed kunne skabe gode rammer for biodiversiteten generelt.

I og omkring Natura 2000-området findes bestande af flere fredede/sjældne og rødlistede arter af f.eks. svampe og planter, heriblandt sump-hullæbe. Pleje vil ligeledes have en positiv påvirkning på Natura 2000-områdets arealer med § 3-beskyttet natur som strandenge, moser, overdrev og enge.

Revision af bestemmelserne for området vildtreservat, kan være med til at sikre fugle og dyr mod forstyrrelse.

Natura 2000-planen vil desuden medvirke til at sikre de marine naturtyper, der er grundlag for tilstedeværelsen af en lang række marine bunddyr, som igen udgør fødegrundlaget for en lang række arter tilknyttet det marine habitatområde. Forbedringen vil bl.a. ske som følge af arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri i Natura 2000-områder, herunder fiskeri på rev, og opdatering af vejledninger f.eks. vedrørende klapning i Natura 2000-områder. Den løbende indsats for opdatering af vidensgrundlag for arter og naturtyper vil fortsætte.

Flora og fauna og den biologiske mangfoldighed i Natura 2000-områdets marine naturtyper påvirkes blandt andet af næringsstofniveauer mv. Næringsstofpåvirkningen reguleres gennem vandområdeplanlægningen.

Ligeledes kan evt. fiskeriregulering påvirke flora, fauna og den biologiske mangfoldighed i Natura 2000-områdets marine naturtyper og medvirke til at sikre grundlaget for tilstedeværelsen af en lang række bunddyr, som udgør fødegrundlaget for en lang række arter.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000-område N110, Odense Fjord er beliggende i Kerteminde Kommune, der har et indbyggertal på 23.800, Nordfyns Kommune, der har et indbyggertal på 29.500, og Odense Kommune, der har et indbyggertal på 205.500. I alt bor der 258.800 mennesker rundt om N110. Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende natur på områdets udpegningsgrundlag. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Tilsvarende kan det have betydning for menneskers færdsel, hvis der på baggrund af indsatsprogrammet vurderes behov for yderligere fiskeriregulering i området.

Planen forventes at give mulighed for større naturoplevelser for besøgende i området, da der med gennemførelse af planen vil ske en forbedring af naturtilstanden.

Miljøstyrelsen arbejder på en løbende opdatering af oversigt over naturtyper, arter og fugle som findes i væsentlig forekomst i Danmark og om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle samt pattedyr. Denne indsats vil også potentielt kunne medføre ændring i adgangsforhold.

Miljøstyrelsen gennemfører desuden undersøgelser med henblik på afklaring af, om der er behov for efterfølgende revision af reservatbestemmelserne på baggrund af områdernes udpegnings til sikring af levestederne for yngle- og trækfugle, hvilket kan have betydning for offentlighedens adgang.

Se desuden "1.4.3. Menneskets sundhed"

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus på længere sigt. Natura 2000-planen vil potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder udlagt til urørt skov ændrer sig, ligesom der vil være øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området.

Nordfyns, Odense - og Kerteminde Kommune driver Odense Fjords Naturskole på Vigelsø. Her formidles viden om området til skoleklasser og andre besøgende. Der er etableret stisystemer og informationsstandere. Odense Fjords natur er ofte genstand for ekskursioner arrangeret af foreninger og offentlige myndigheder. Gennemførelsen af Natura 2000-planerne for området forventes at indgå i den fremtidige formidling. Kendskab til naturen og dens værdier vil kunne medvirke til at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af områderne.

Desuden bevirker planens indsatser om at sikre og forbedre områdets naturtyper og arter, at der generelt kan ske en forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer. Dette kan generelt påvirke menneskets sundhed ved forbedring og genskabelse af økosystemydelse som bidrager med fx vand, træ, luftrensning, jordbundsdannelse, bestøvning mm.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Planen vil kunne påvirke kystvande, søer og vandløb positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området. Udbredelse af ålegræs og makroalger som følge af en potentiel forbedring af naturkvaliteten i marine områder, vil kunne medvirke til binding af CO₂ i havet. Opdatering af vejledning om f.eks. klappning i Natura 2000-områder kan potentielt få en positiv effekt på havbunden i og omkring Natura 2000-området.

Planens indsatser om vurdering af behov for evt. fiskeriregulering, vil potentielt kunne bidrage til at opnå god miljøtilstand i det marine økosystem og en bedre balance af fødenettet. Dermed vil planen kunne påvirke havmiljøet positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanerne samt Danmarks havstrategi, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder. Det vurderes, at Natura 2000-planens sikring af den eksisterende udpegede natur i området, hvor en indsats for pleje af hede naturen, samt sikring af en hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne og arternes levesteder ikke vil påvirke jordbunden eller luftkvaliteten i området, væsentligt.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Sikring af den eksisterende natur kan potentielt få betydning for det nuværende erhvervsfiskeri i området, som følge af indsatser om vurdering af behovet for yderligere nødvendig fiskeriregulering i Natura 2000-områder, herunder fiskeri på rev.

I dette Natura 2000-område er der registreret bl.a. skanser på Enebærodde. Der er både fredede og ikke fredede fortidsminder.

Natura 2000-planens indsats omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, hvilket potentielt kan påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for befolkningen. Planen vil ligeledes kunne påvirke kulturarv i form af bl.a. pleje af fortidsminder.

Det vurderes, at realisering af Natura 2000-planens øvrige indsatsprogram ikke vil have nogen væsentlig indflydelse på materielle goder og kulturarv i området, herunder betydning for fortidsminder, bygninger og arkitektur.

1.4.6 Landskab

Fjorden blev dannet under sidste istid som en smeltevandsslette. Den oprindelige fjord strakte sig langt mod vest, men alle de lavvandede dele mod vest er blevet inddiget, afvandet og opdyrket.

Mod nord afgrænses fjorden af Enebærodde, som rummer Fyns eneste større hedeområde med forekomst af både våd og tør hede samt enekrat.

Den inderste del af Odense Fjord, Seden Strand, er en lavvandet bugt med en middeldybde på mindre end én meter. Her udmunder Odense Å, som afvander 31 procent af Fyn. Yderfjorden er også lavvandet, men dog med en middeldybde på 2,7 meter. En smal sejlrende vedligeholdes fra Odense havn og ud gennem fjorden. Flere småøer er opstået ved oplæg af fyld fra oprensninger af sejlrenden. Der er to beboede øer og ca. 25 små holme i fjorden.

Omkring Odense Å's udløb og især i den sydlige del af fjorden findes større strandengsarealer, hvoraf en del dog er inddigede. Ved Ølund er et større inddæmmet område genskabt som vådområde.

Odense Fjord er stærkt præget af menneskelige aktiviteter på grund af nærheden til Odense. For eksempel færdes lystsejlere, lystfiskere og strandjægere på og omkring fjorden. Der er naturskole på Vigelsø, og Enebærodde er et af Fyns velbesøgte udflugtsmål.

Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, fx hvis der udlægges urørt skov eller ændres i hydrologien i området.

1.4.7 Arter

Natura 2000-området indeholder flere kystnaturtyper, som er levesteder for mange arter. På Enebærodde's strandenge (1330) vokser blandt andet klæbrig limurt. I den inddæmmede Fjordmarken findes artsrige rigkær (7230) med forekomst af skæv vindelsnegl af flere arter af orkideer blandt andet sump-hullæbe.

Natura 2000-området indeholder fuglebeskyttelsesområde F75. Strandenge, øer og holme er vigtige yngleområder for klyde, havterne og fjordterne. Disse arter fouragerer i de lavvandede fjordområder og lagunesøer, som samtidig er et af Fyns vigtigste raste- og fourageringsområder for vandfugle som sangsvane, knopsvane, toppet skallesluger og blichøne.

Odense Fjord er desuden et vigtigt fourageringsområde for havørn og hjejle.

Natura 2000-planen vil kunne påvirke Bilag IV-arter, arter på udpegningsgrundlaget, arter som lever i tilstødende områder m.fl., da planen indeholder indsatser til forbedring af habitater og levesteder for arter.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Inden for Natura 2000-området findes fredningerne: Hofmangave og Odense Ådal – etape III. Desuden findes vildtreservat Odense Fjord.

Fredningerne i området har bl.a. til formål at sikre naturværdier i området og vildtreservater i området har til formål at sikre beskyttelsen af fugle. Natura 2000-planen indeholder indsatser, bl.a. revision af reservatbestemmelserne for Odense Fjord, som kan påvirke naturværdier og beskyttelsen af fugle positivt.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Flere af områdets lysåbne naturtyper er delvist i moderat til ringe naturtilstand. Det skyldes mange steder tilgroning og/eller afvanding.

For de lysåbne naturtyper er der behov pleje for at hindre tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter. Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Afvanding i form af grøfter, dræn eller pumper forandrer ligeledes naturen, og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter, der er knyttet til mere tørre forhold.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition.

Tre af områdets småsøer har moderat tilstand. Det skyldes eutrofiering og/eller tilgroning af søbredden.

Der er kortlagt i alt 36 levesteder for ynglefuglene rørhøg, klyde, splitterne, fjordterne og havterne. 24 af de kortlagte levesteder har moderat-ringet tilstand på grund af blandt andet tilgroning, forstyrrelser og udtørring i fuglenes yngletid eller adgang for landlevende rovdyr som for eksempel ræv.

Mange af de marine naturtyper er påvirket af næringsstofbelastningen, hvor indsatser for denne påvirkning varetages i Vandområdeplanerne.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planen indeholder en målsætning om at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Pleje af især lysåbne naturtyper vil forhindre tilgroning med f.eks. vedplanter. For skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Planen har fokus på udlægning af urørt skov. På hedearealer gennemføres en grundlæggende indsats med henblik på forbedring af naturtilstanden.

Planen indeholder en indsats om bekæmpelse af invasive arter, idet invasive arter medvirker til at forringe naturtilstanden.

For områdets arter og fugle arbejdes der for at sikre egnede levesteder. Tilstanden af levestederne for havterne og klyde sikres eller forbedres, således at 75% af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet. Indsatsen for de lysåbne naturtyper vil i stor udstrækning medvirke til at sikre velegnede levesteder for områdets udpegede arter som skæv vindelsnegl, ligesom indsatserne for områdets naturtyper i stor udstrækning vil medvirke til at sikre velegnede levesteder for områdets arter generelt, der benytter området som levested.

Sikring af en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi, samt fastholdelse af de indsatser der er gennemført for at forbedre hydrologien fra 2016-2021, vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien som f.eks. våd hede (4010) og rigkær (7230).

Næringsstofbelastningen af de marine naturtyper håndteres gennem Vandområdeplanerne.

Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

Planen indeholder desuden en indsats om undersøgelse af behovet for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle, samt fortsættelse af arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri i Natura 2000-områder, herunder fiskeri på rev. Arbejdet med opdatering af vejledninger f.eks. vedrørende klappning i Natura 2000-områder fortsættes, hvilket forventes at have en bred positiv afledt effekt på dyre- og planteliv, samt havbunden i og omkring området.

Miljøstyrelsen reviderer desuden bestemmelserne for vildtreservatet Odense Fjord, hvilket er med til at sikre fugle og dyr mod forstyrrelse.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU-lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		<p>Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologisk mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen.</p> <p>I Natura 2000-område 110, Odense Fjord, vil Natura 2000-planen medvirke til at hindre tilgroning af en række lysåbne naturtyper, især enekrat, våd- og tør hede og kalkoverdrev,</p>

		<p>men også tidvis våd eng og rigkær. Sikring af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi vil gavne tidvis våd eng og rigkær.</p> <p>Gennemførelsen af planens indsatsprogram vil også sikre den § 3-beskyttede natur i området.</p> <p>Indsatsen i forhold til de forskellige naturtyper, vil betyde bedre livsbetingelser for områdets mange arter af planter og dyr.</p> <p>Levestederne for mange af områdets ynglefugle vil forbedres eller sikres, med de indsatser der gøres i forhold til at sikre de lysåbne naturtyper mod tilgroning. Det gælder blandt andet for hav-, fjord- og splitterne, samt klyde. Trækfuglen hjejle vil ligeledes have gavn af lysåbne naturtyper med kort vegetation. Rørhøg og rørdrum vil især have gavn af etablering af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi.</p> <p>Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.</p> <p>Vandområdeplanernes indsatser i forhold til at sikre et bedre vandmiljø, vil kunne resultere i højere dækning af ålegræs i de lavvandede dele af Odense Fjord. Ålegræs er en vigtig næringskilde for mange trækfugle, eksempelvis knopsvane og blichøne.</p> <p>Natura 2000-planen vil desuden medvirke til at sikre de marine naturtyper, der er grundlag for tilstedeværelsen af en lang række marine bunddyr, som igen udgør fødegrundlaget for en lang række arter tilknyttet det marine habitatområde.</p>
Befolkningen	X	<p>Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende natur på områdets udpegningsgrundlag.</p> <p>For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne, f.eks. nye hegninger til græssende kreaturer. Endvidere kan menneskers færdsel i området også påvirkes som følge af en evt. regulering af fiskeri i området.</p>

			<p>Planen vurderes at kunne bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser.</p> <p>Der er offentlig adgang til dele af området. Revisionen af bestemmelserne for vildtreservat Odense Fjord, samt behov for yderligere sikring mod forstyrrelser vil kunne betyde ændringer i befolkningens adgang til området.</p> <p>Natura 2000-planen indebærer ikke yderligere restriktioner for offentlighedens adgang.</p>
Menneskers sundhed	X		<p>Planen medvirker til at sikre de beskyttede naturtyper samt arters levesteder i området, således at naturen i området på sigt opnår en god-høj kvalitet. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed. Området er i forvejen et yndet udflugtsmål for lokalbefolkningen. Her dyrkes lystfiskeri, lystsejlad, strandjagt og der cykles, løbes og vandres i fjordens umiddelbare opland.</p>
Jordbund	X		<p>Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed, idet indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag, som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden.</p> <p>Opdatering af vejledning om f.eks. klappning i Natura 2000-områder kan potentielt få en positiv effekt på havbunden i og omkring Natura 2000-området.</p> <p>Se desuden vurderinger i skemaet under "Vand" og "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".</p>
Vand	X		<p>Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne. Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje og forbedring af hydrologi vil medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed bidrage til at opfylde vandområdeplanens mål.</p> <p>Planens indsatser om vurdering af behov for evt. fiskeriregulering, vil potentielt kunne bidrage til at opnå god miljøtilstand i det</p>

			marine økosystem og en bedre balance af fødenettet. Dermed vil planen kunne påvirke havmiljøet positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanerne samt Danmarks havstrategi, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Udbredelse af ålegræs og makroalger som følge af en potentiel forbedring af naturkvaliteten i marine områder, vil kunne medvirke til binding af CO ₂ i havet.
Materielle goder	X		<p>Sikring af den eksisterende natur kan potentielt få betydning for det nuværende erhvervsfiskeri i området, hvis det vurderes, at der er behov for yderligere fiskeriregulering i området. De endelige vurderinger af effekterne for fiskerierhvervet vil blive foretaget i en regional EU-proces for erhvervsfiskeriet, i overensstemmelse med bestemmelserne i EU's fælles fiskeripolitik, samt i forbindelse med national lovgivning af øvrigt fiskeri.</p> <p>Det vurderes, at planen i øvrigt ikke påvirker materielle goder negativt, idet en realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkningen.</p> <p>Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og/eller "Menneskets sundhed".</p>
Landskab	X		Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper, især lysåbne naturtyper som strandvolde, strandenge, tør hede og enekrat.
Kulturarv,		X	Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen berører ikke områder omkring kirker,

herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.			mindesmærker eller andre menneskabe værdier, hvorfor planen vurderes ikke at påvirke kulturarv, herunder arkitektonisk og arkæologisk arv. Det vurderes, at indsatserne heller ikke indeholder tiltag, der har indflydelse på kulturarv skjult i jorden. Eksempelvis kan afgræsning få skanser til at være mere synlige for befolkningen, uden at selve fortidsmindet påvirkes.
Arter	x		Natura 2000-planen indeholder indsatser til sikring af fugle og arters levesteder samt sikring mod forstyrrelse af fugle og nødvendig regulering af fiskeri. Derudover vurderes det, at en indsats i forhold til områdets lysåbne naturtyper og marine naturtyper, vil betyde bedre levevilkår for områdets mange ynglefugle og trækfugle, og for de arter af dyr og planter, der har naturtyperne som levesteder. Se i øvrigt vurderinger i skemaet under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".
Fredninger, Bekendtgørelses-fredninger og vildtreservater	x		Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredning, da fredningen har til formål at sikre naturværdier, hvilket Natura 2000-planen forventes at bidrage til. Miljøstyrelsen reviderer bestemmelserne for Vildtreservat Odense Fjord. For vurdering af planens påvirkning af vildtreservaterne i området, se tabellens afsnit om "Befolkningen" og "Menneskets sundhed".
Kumulative effekter	x		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten og habitater for arter på områdets udpegningsgrundlag. Realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter, for eksempel Better BirdLIFE, som indeholder indsatser for at sikre og forbedre levestederne for flere arter kystfugle.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Planen vurderes ikke at have negativ indvirkning på miljøet. Planen indeholder en indsats om at sikre sammenhæng i områdets natur, samt sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af landbrugsarealer til natur vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og Nordfyns -, eller Odense Kommune og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

Det vurderes, at sikring af den eksisterende natur potentielt kan have betydning for det nuværende fiskeri i området, da der med indsatser om vurdering af behovet for at indføre den nødvendige fiskeriregulering kan ske yderligere regulering af erhvervsfiskeri i området. De endelige vurderinger af effekterne for fiskerierhvervet vil blive foretaget i en regional EU-proces for erhvervsfiskeriet, i overensstemmelse med bestemmelserne i EU's fælles fiskeripolitik, samt i forbindelse med national lovgivning af øvrigt fiskeri.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at

sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjord. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

I Forslag til Natura 2000-planen for Natura 2000-område nummer 110, Odense Fjord, planlægges der en indsats for at sikre de lysåbne naturtyper en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi, drift, pleje, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur. Der arbejdes desuden for at sikre egnede levesteder for områdets fugle eller arter. Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt.

Indsats gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats. Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden.

Tilstanden af levestederne for havterne og klyde forbedres eller sikres, således at 75 % af de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet, hvilket også vil være til gavn for splitterne. Der skal være fokus på at minimere trusler som for eksempel tilgroning, prædation eller forstyrrelse, der ikke varetages af reservatbestemmelser og hensigtsmæssig drift af levesteder.

Miljøstyrelsen reviderer vildtreservatet Odense Fjord, hvilket er med til at sikre fugle og dyr mod forstyrrelse.

Der arbejdes fortsat med vurderingen af behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri i Natura 2000-området, herunder fiskeri på rev. Arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri for beskyttelse af marsvin mod bifangst i danske farvande skal fortsætte. Arbejdet med opdatering af vejledninger, for eksempel vedrørende klapping i Natura 2000-områder, skal fortsætte.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

I området ved Enebærodde ses stedvist en opvækst af træer og buske i de lysåbne naturtyper. I nogle tilfælde vil disse kunne udvikle sig til skovnaturtyper, men det prioriteres højere at sikre områdets lysåbne naturtyper. Det prioriteres, at tør hede (4030), der ligger i mosaik med enekrat (5130), holdes lysåbent. Det skal dog sikres, at enekrattet opretholdes.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl

og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk Miljøvurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Odense Fjord (nr. 110). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk